

Ἀπὸ τὴν μίνησιν τῶν Ἰδεῶν

Η Α' ΕΝ ΚΗΦΙΣΙΑ ΩΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ ΜΕ ΘΕΜΑ

“ ΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ,,

Ὑπὸ τοῦ κ. ΔΗΜ. ΜΑΚΡΙΔΗ

Ἡ ἔρευνα τῶν ἀδυναμιῶν εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ κυκλώματος « Ἀνθρωπος — Ἐξέλιξις » ἀποκτᾷ ὄλονεν καὶ μεγαλυτέραν σημασίαν εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν τῶν ἐντόνων — καὶ πολλὰς φοράς ἀνησυχητικῶν — ἐπιστημονικῶν καὶ κοινωνικῶν διαφοροποιήσεων. Ἡ ἐκπληκτικῶς ἐπιταχυνομένη πρόοδος εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος ἀφαιρεῖ καθημερινῶς καὶ περισσότερον μῆμα ἀπὸ τὴν προσωπικὴν σφραγίδα τοῦ δημιουργοῦ, τοῦ ἴδιου τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἀπὸ « μικρὸ θεό » τείνει νὰ τὸν ὑποβιβάσῃ, ἀπὸ ἀπόψεως σημασίας, σχεδὸν εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν ἀπλουστέρων ἐξαρτημάτων τῶν μηχανῶν, τὰς ὁποίας ὁ ἴδιος κατεσκεύασε.

Τὸ πρόβλημα αὐτὸ — ποῦ ἐν τούτοις εἶναι τόσον παλαιὸν ὅσον καὶ αἱ κοινωνίαι — ἐπεσημάνθη εἰς τὸ γιγαντιαῖον μέγεθός του μόλις μετὰ τὸν τελευταῖον παγκόσμιον πόλεμον, ὅτε ἡ τεχνολογικὴ ἐξέλιξις, μέσα εἰς τὴν κατακόρυφον ἄνοδον ποῦ ἀκολουθεῖ, ἔδειξεν ἔμφανῶς ὅτι δὲν ἀφήνει ἀφ' ἑαυτῆς τὰ πρέποντα περιθώρια φροντίδος διὰ τὸν βασικὸν συντελεστὴν τῆς προόδου, τὸν Ἀνθρώπον. Ἡ ἐπισήμανσις τῶν σωστῶν διαστάσεων τοῦ προβλήματος καὶ ἡ φιλοσοφικὴ ἀνάλυσις του, ποῦ ἐπηκολούθησεν, ἀπετέλεσαν τὸ ἔναυσμα διὰ μίαν ἐπὶ ρεαλιστικῆς βάσεως ἐφαρμογὴν τῶν ἐπιταγῶν μιᾶς ἐπιστήμης, ποῦ σκοπεύει κατ' εὐθείαν εἰς τὸν στόχον « Ἀνθρωπος » καὶ τὴν διατήρησιν τῆς ἐξεχούσης συμβολῆς του ἀλλὰ καὶ τῆς συμμετοχῆς του εἰς τὰ ἐπιτεύγματα τῆς πανανθρωπίνης δραστηριότητος.

Θυγατέρα καὶ αὐτὴ τῆς Φιλοσοφίας, τῆς μητέρας ὄλων τῶν ἐπιστημῶν, ἡ ἐπιστῆμη τῶν « Ἀνθρωπίνων Σχέσεων » διαδραματίζει ἤδη ἓνα ἰδιαιτέρως σημαντικὸν ρόλον καὶ εἰς τὴν παραγωγικὴν διαδικασίαν, ὑπὸ τὴν γενικῶς παραδεδεγμένην ἔννοιαν ὅτι ἐξαρτᾶται — κατὰ μέγιστον ποσοστὸν — ἀπὸ τὴν ὀρθὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ παράγοντος « Ἀνθρωπος » εἴτε ὡς παραγωγοῦ, εἴτε ὡς ἐργαζομένου, εἴτε ὡς καταναλωτοῦ.

Ἡ πρωτοβουλία τοῦ ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ.

Ἡ « Ὀργανωμένη Συζήτησις » ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων, ἡ ὁποία

διεξήχθη επί τριήμερον από 21 έως 23 Ιανουαρίου 1966, με πρωτοβουλία του Έλληνικού Κέντρου Παραγωγικότητας και με την συμμετοχή των καθηγητών της Α.Β.Σ. κυρίας Σ. Γεδεών και κ.κ. 'Α. Κυρκιλίτση και Κλ. Μπανταλούκα, ως και των καθηγητών του Πολυτεχνείου κ.κ. 'Α. Παππά και Σ. 'Αγαπητίδου, προς την κατεύθυνση αυτήν κατατείνει: Είς το να εκφρασθούν αι επί του προβλήματος απόψεις και παρατηρήσεις των εκπροσώπων του κράτους, του επιστημονικού κόσμου και των παραγωγικών τάξεων, εν συσχετισμῶ προς τὰς κρατούσας εις την Χώραν μας συνθήκας και να διευρυνθῶν αι δυνατότητες ευρύτερας εφαρμογῆς τοῦ θεσμοῦ εις τὰς ἐπιχειρήσεις και τοὺς ἰδιωτικούς ἢ δημοσίους ὀργανισμούς, ἐπ' ὠφελεία τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως και τῆς κοινωνικῆς εὐημερίας.

Ὅπως ὀρθῶς ὑπεγράμμισε και ὁ πρόεδρος τοῦ ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ. κ. 'Αφεντάκης, ἡ ἐπιτυχῆς ἀντιμετώπισις τοῦ προβλήματος ἔχει καιρία σημασίαν διὰ την Χώραν μας και ἀπὸ τῶν ἀπόψεων τῆς συνδέσεώς της με την Εὐρωπαϊκὴν Οἰκονομικὴν Κοινότητα και τῆς διαρκῶς ὀγκουμένης μεταναστεύσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ. Καὶ εις τὰς δύο αὐτὰς περιπτώσεις ἡ 'Ελλάς ἔχει πράγματι ἐπείγουσαν ἀνάγκην προσαρμογῆς τῶν κοινωνικῶν της συνθηκῶν πρὸς ἐκείνας τῶν χωρῶν τῆς Ε.Ο.Κ., ὥστε, ὅταν ἐπιστῇ ὁ χρόνος τῆς πλήρους εἰσόδου της εις αὐτήν, νὰ δύναται ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸν ἀναμενόμενον συναγωνισμόν.

Ὅς γνωστόν, τὸ ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ. ἐργάζεται ἀπὸ 10ετίας διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς παραγωγικότητος εις τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς Οἰκονομίας. Καὶ εις τὸ ἔργον του προχωρεῖ ὄχι μόνον χωρὶς νὰ παρερμηνεῖ την σημασίαν τοῦ καλλιῆλου χειρισμοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου παράγοντος, ἀλλ' ἀντιθέτως με βάσιν την ἀρχὴν ὅτι ὁ ἀνθρώπος δὲν εἶναι μόνον ὁ φορεὺς διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγικότητος, ἀλλὰ και ὁ σκοπὸς διὰ τὸν ὁποῖον καταβάλλεται ἡ ὄλη προσπάθεια.

Εἰς τὰ πλαίσια τῆς ἐργασίας του αὐτῆς, τὸ ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ. συνέστησεν, ἀπὸ τοῦ 1962, «ὀμάδα ἐρεῦνης» διὰ τὴν μελέτην τοῦ θεσμοῦ τῶν 'Ανθρωπίνων Σχέσεων, τῆς ὁποίας τὰ συμπεράσματα, μαζὺ με τὰ πορίσματα, εις τὰ ὁποῖα κατέληξεν ἡ πρόσφατος «Ὀργανωμένη Συζήτησις», θὰ ὑποβληθῶν εις τὰ ἀρμόδια ὄργανα διὰ τὴν πειραματικὴν, κατ' ἀρχὴν, ἐφαρμογὴν των εις ἀριθμὸν ἐπιχειρήσεων και ὀργανισμῶν.

Προηγουμένως, τὰ πορίσματα τῆς «Συζητήσεως» θὰ τεθοῦν ὑπ' ὄψιν τῶν ἐκπροσώπων τῶν ἐργοδοτικῶν και ἐργατικῶν ὀργανώσεων, εις τέσσαρας εἰδικὰς συσκέψεις, πού θὰ πραγματοποιηθῶν, ἀνὰ δύο, εις τὰς 'Αθήνας και Θεσσαλονίκην. Καὶ τὰ συμπεράσματα τῶν συσκέψεων αὐτῶν θὰ ἐνσωματωθῶν εις ἓν ἐνιαῖον κείμενον, τὸ ὁποῖον θὰ περιλαμβάνῃ ὄλα τὰ δεδομένα διὰ τὴν ἐπὶ ευρύτερας βάσεως ἐφαρμογὴν τοῦ θεσμοῦ τῶν «'Ανθρωπίνων Σχέσεων» εις τὴν 'Ελλάδα, με ἐκπεφρασμένην τὴν γνώμην τοῦ Κράτους, τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου, τῶν ἐπιχειρηματιῶν και τῶν ἐργαζομένων ὅσον ἀφορᾷ τὰς μεθόδους ὀρθῆς ἀντιμετώπισεως τοῦ ζητήματος.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς «Ὀργανωμένης Συζητήσεως» διευτώθησαν

ιδιαιτέρως ενδιαφέρονσαι απόψεις ἐπὶ τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων ὑπὸ τῶν εἰσηγητῶν, οἱ ὅποιοι συγχρόνως εἶναι μέλη καὶ τῆς συσταθείσης ὑπὸ τοῦ ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ. «ὁμάδος ἐρεύνης» διὰ τὴν μελέτην, ὡς ἀνεφέρθη, τῶν προϋποθέσεων ἐφαρμογῆς τοῦ θεσμοῦ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἡ ὀργάνωσις τῶν ἐπιχειρήσεων

Εἰδικώτερον, κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θέματος, ὁ ἐκ τῶν εἰσηγητῶν κ. Κατσιούλας, ἀφοῦ ἀνέφερεν ὅτι ἡ ἀλματωδῶς ἐξελισσομένη τεχνικὴ πρόοδος ἐπιβάλλει διαρθρωτικὰς μεταβολάς, πού θὰ δημιουργήσουν τὰ κατάλληλα πλαίσια διὰ τὴν ἐπιτάχυσιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ὑπεγράμμισεν ὅτι βασικὸν θέμα διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ θεωρεῖται ἡ δημιουργία κινήτρων εἰς κάθε ἐπιχείρησιν —οἰκονομικῶν ἀλλὰ καὶ ψυχολογικῶν— διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν βασικῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἀνέφερε τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπιβιώσεως, τῆς ἀσφαλείας, τῆς ἀξιοπρεπείας, τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἐν γένει κοινωνικῶν ὑποχρεώσεων τοῦ παραγωγικῶς ἐργαζομένου ἀτόμου.

Ὁ ὁμιλητὴς ἀνέφερε περαιτέρω ὅτι αἱ νεώτεραι θεωρίαι εἶναι ἀντίθετοι πρὸς τὰς παλαιὰς καὶ δὲν θεωροῦν πλέον τὸν ἄνθρωπον ὡς ἀπλοῦν τμῆμα τῆς μηχανῆς, ἀλλὰ ὡς ἰδιαιτέραν προσωπικότητα, πού χρειάζεται ἰδιαιτέρον ψυχολογικὸν χειρισμόν.

Αἱ ἀνθρώπιναι σχέσεις εἰς τὴν βιομηχανίαν

Τὸ θέμα τῶν ἀνθρώπινων σχέσεων εἰς τὴν βιομηχανίαν εἰσηγήθη ὁ κ. Γκούστας, ὁ ὅποιος ὑπεστήριξε, μεταξὺ ἄλλων, ὅτι ἡ πολιτικὴ ἐκάστης ἐπιχειρήσεως ὀφείλει νὰ διαμορφωθῆ, κατ' ἀρχήν, ἀναλόγως πρὸς τὰς βασικὰς ἀπαιτήσεις τῶν ἐργαζομένων, βάσει ἐνὸς ἀτύπου διαλόγου μεταξὺ διοικήσεως καὶ ἐργαζομένων. Ὁ διάλογος αὐτὸς ἀποτελεῖ τὰ διάφορα μέσα, τὰ ὅποια ὀδηγοῦν εἰς τὴν ἐγκατάστασιν μιᾶς μορφῆς ἐπικοινωνίας μεταξὺ ὄλων τῶν στελεχῶν καὶ τῶν θέσεων ἐργασίας, καὶ βοηθεῖ τὴν διαβίβασιν, μέχρι τοῦ τελευταίου ἐργάτου, τοῦ πνεύματος τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τῶν σκοπῶν πού ἐπιδιώκει, ἐνῶ ἐπιτυγχάνει τὴν ἀντίστροφον διαβίβασιν τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῶν τάσεων τῶν ἐργαζομένων πρὸς τὴν διοίκησιν.

Ἡ ἀμοιβὴ ἐργασίας

Τὸ πρόβλημα τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ ὕψους καὶ τῆς μορφῆς τοῦ οἰκονομικοῦ κινήτρου, ὡς μέσου διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ἀποδόσεως τῶν ἐργαζομένων, ἀνέλυσεν ὁ κ. Ριζιώτης, ὁ ὅποιος ἐτόνισεν ὅτι ἡ ἀμοιβὴ τῆς ἐργασίας συνδέεται μὲ τὸ εὐρύτερον κύκλωμα «ἀπασχόλησις — εἰσόδημα», ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις. Θεωρεῖται, δηλαδή, ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις ἐπιτυγχάνεται κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ τὴν δικαίαν κατανομήν τοῦ ἐθνικοῦ προϊόντος, εἰς τρόπον ὥστε νὰ αὐξάνῃ ἡ καταναλωτικὴ δύναμις τῶν εὐρύτερων λαϊκῶν τάξεων.

Ὁ ὁμιλητής, ἀφοῦ ὑπεγράμμισεν ὅτι ἐκάστη ἐπιχείρησις πρέπει νὰ ἐφαρμύζῃ ὀρθολογικόν, σαφές καὶ δίκαιον σύστημα ἀμοιβῶν, ἀνέφερον ὅτι ἡ πολιτικὴ τῆς ἀμοιβῆς πρέπει νὰ διαμορφοῦται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀξιολογήσεως τῆς ἐργασίας τῶν ἀπασχολουμένων ἀτόμων καὶ τοῦ καθορισμοῦ μισθολογικῆς κλίμακος εἰς ἐκάστην συγκεκριμένην περίπτωσιν.

Αἱ ἐργατικαὶ σχέσεις

Τὸ εἰδικώτερον πρόβλημα τῶν ἐργατικῶν σχέσεων ἀνέπτυξεν ὁ κ. Κατζουράκης, ὁ ὁποῖος ὑπεγράμμισεν ὅτι, πέραν τῶν οἰκονομικῶν διεκδικήσεων, αἱ σημεριναὶ ἐπιδιώξεις τῶν ὀργανώσεων τῶν ἐργαζομένων κατευθύνονται καὶ πρὸς τὴν βελτίωσιν καὶ ἐξυγίανσιν τῶν συνδικαλιστικῶν κινήματων, τὴν κατατόπισιν τῶν στελεχῶν αὐτῶν καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐργατῶν, ὥστε οὗτοι νὰ δύνανται νὰ μετέχουν ἐνεργῶς εἰς τὰ γενικώτερα ἐνδιαφέροντα τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ὁ κ. Κατζουράκης ἀνέφερον ἐν συνεχείᾳ ὅτι ὁ συνδικαλισμὸς ἀποτελεῖ μίαν κατάστασιν χρήσιμον καὶ ἐπιβεβλημένην ἐκ τῶν πραγμάτων, τὴν ὁποίαν θὰ ἦτο ἄστοχον ἢ καὶ ἀδύνατον νὰ παραβλέψῃ ἡ ἐπιχείρησις, πού θὰ θελήσῃ νὰ ἐφαρμόσῃ, ἐπὶ ὑγιοῦς βάσεως, τὰς ἀρχὰς τοῦ θεσμοῦ τῶν «Ἀνθρωπίνων Σχέσεων».

Καὶ αἱ δημόσιαι σχέσεις

Ἐνδιαφέρουσα ὑπῆρξεν ἐπίσης ἡ ἀνάπτυξις τοῦ θέματος τῶν «Δημοσίων Σχέσεων» ὑπὸ τοῦ κ. Παυλίδου, ὁ ὁποῖος ἐπέμεινεν ἰδιαιτέρως ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ ἐπιχείρησις, ὡς παραγωγικὴ μονάς, ἀπευθύνεται καὶ εἰς ἓν ἄλλο νότος ὅτι ἡ ἐπιχείρησις, ὡς παραγωγικὴ μονάς, ἀπευθύνεται καὶ εἰς ἓν ἄλλο εὐρύτερον κοινὸν — πέραν ἐκείνου, πού συνθέτουν οἱ ἐργαζόμενοι εἰς αὐτήν — μὲ τὸ ὅποιον πρέπει νὰ ἀναπτύξῃ καλὸπιστον διάλογον, ὥστε νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην του καὶ νὰ τὸ πείσῃ ἐπὶ τῶν σταθερῶν καὶ ἐντίμων ἐπιδιώξεων τῆς. Ὁ εἰσηγητὴς διηκρίνισεν ὅτι ἡ ἐννοία τῶν Δημοσίων Σχέσεων δὲν εἶναι μία ἀπλῆ δημοσιότης, ἀλλὰ μία πολυσύνθετος διαδικασία, ἡ ὁποία τείνει εἰς τὴν ἀποκατάστασιν ἐπικοινωνίας μεταξὺ ἐπιχειρήσεως καὶ Κοινῆς Γνώμης, στηριζομένης ἐπὶ γενικῶν ἀρχῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων τὸ ἠθικὸν κριτήριον, δηλαδὴ ἡ τάσις πρὸς τελειοποίησιν, δεόν νὰ ἀποτελῇ τὴν βάσιν.

Ἡ ὁμὰς ἐργασίας

Τέλος, ἡ κυρία Καλογήρου, εἰσηγουμένη τὸ θέμα «Ἡ ὁμὰς ἐργασίας», ὑπεστήριξεν ὅτι ὁ θεσμὸς τῶν «Ἀνθρωπίνων Σχέσεων» ἔχει ὡς καθήκον καὶ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα δημιουργοῦνται εἰς τοὺς τόπους ἐργασίας ἐκ τῶν ἀλληλεπιδράσεων τῶν «ὁμάδων ἐργασίας» καὶ τῶν ἀτόμων. Ἀφοῦ ὑπεγράμμισεν ὅτι ἀπαιτεῖται εἰς τὴν βιομηχανίαν ἡ ὑπαρξίς προγράμματος «Ἀνθρωπίνων Σχέσεων», τὸ ὁποῖον νὰ θεωρῇ τὸν ἐργαζόμενον ὄχι μόνον ὡς συντελεστὴν τῆς παραγωγῆς, ἀλλὰ καὶ ὡς μέλος τῆς ἰδιαιτέρας ὁμάδος ἐργασίας, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ἐντεταγμένος, προσδιώρισε τὸ «μῆνυμα»

τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων ὡς ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην ἑναρμονίσεως εἰς τὰς σχέσεις μελῶν καὶ ἡγεσίας καὶ μελῶν μεταξύ των.

Τὴν λήξιν τῆς «Ὁργανωμένης Συζητήσεως» ἐκήρυξεν ὁ πρόεδρος τοῦ ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ. κ. Ἀφεντάκης, ἐκφράσας τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἐλληνικῶν ἐπιχειρήσεων, ἡ ἐπίτευξις ἀρμονικῆς ἰσορροπίας εἰς τὰς σχέσεις ἐργοδοτῶν καὶ ἐργαζομένων, ὁ περιορισμὸς τῆς μεταναστεύσεως καὶ ἡ ἀξιοποίησις τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῆς Χώρας μας θὰ πραγματοποιηθοῦν ταχύτερον καὶ ἀσφαλέστερον διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν συγχρόνων μεθόδων ἀνθρωπίνων σχέσεων. «Ἡ ἔρευνα — εἶπε χαρακτηριστικῶς — ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ εἶναι ἓνας ἀγών, ποῦ δὲν ἔχει τέλος, ἐφ' ὅσον ὁ ἀνθρώπος θὰ ὑπηρετῆ καὶ θὰ προσφέρῃ διὰ τὸ καλὸν τοῦ ἀνθρώπου».